

ՎԵՃԵՐՈՒԹ ՏԱՐԻ

ՅԱԿԱՌԱՀԱՆ
ՅՈՒՆԱՆՈՒՅՆԵՐԸ

ԿԱՐԱՎԱՆ

Դիմու է 10 կ. Գալատեներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, Սեպտեմբեր 3-ին. Թիֆլիս. № 36.

1911 ԹԻՒ ՇՆՈՐՀԱԲԵՐ ԲԵՐՔԸ

ԱԼ. Ծ. ԲԱԽՈՎԱ

ՇԱՐՈՒՆԱԿԻՈՒՄ է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1911 թ.

VI
Տարի

ԹԱՅԱՎԱՐ

VI
Տարի

Երգիծաբանական-սպոտիրական պատկերազարդ շաբաթաթերթի
ՀԱՅԱ է ՏԵՍՆՈՒՄ ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ԱՆԽԱՓԱՆ

Պաշտօնական օրգան պետական, ազգային, հասարակական և օտարազգի բոլոր մեծ և
փոքր, յայտնի և անյայտ, պիտանի և անպիտան, փրկիչ և գլխիչ, անկեղծ և կեղծա-
չոր գործիչ-կորպիչների և խայտառակիչների:

Անհամարժեալ թերթ բոլոր բնանիքների համար

«ԽԱԲԱԹԱԼԱ» շատերին ծիծաղեցնում է, շատերին էլ ցաւեցնում, բայց ոչ ոքի հետ
ոչ բարեկամ է և ոչ թշնամի: Խմբագրին կարելի է տեսնել, երբ քէֆերդ ուզի:
Հասցէն՝ Տիֆլիս Մազեննայի ուր., բարակաց առաջնորդութիւնը:

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucas Redaction «Khatabala»

Խմբագրի-հրատարակիչ՝ Աստ. Երիցեան

«ԽԱԲԱԹԱԼԱ» ՕՐԱՅՈՅՑ

1911 ՄԵՊՏԵՄԲԵՐ 30 օր

3

Ըստու

ՃԵԲԱԹ

Ցացատո

Լուսնի 21

■ (կիր.) Տօն խաղող ուտողաց և դեղանդ գկարմիր գինի անուշ անողաց: Հարսանիք թոյ-
լատրեմք, բայց ոչ հկեղեցական—այլ քաղաքա-
ցիական:

■ (բ. շ.) Յիշատակ անյիշատակ և կայսերաց օրաթերթի, որ եկաւ մեծագորդ գոչումով և
փախաւ որպէս հողմիկ մի թեթև:

■ (գ. շ.) Տօն Տիգրանայ նազարեան. այսօր ի գեղարւեստական վագոնս լինի հսկութիւն որ ի մէջ
բալկոնի և հանդիսաւոր քայլերթ ի վերայ դա-
րձնեցի:

■ (դ. շ.) Երկու էտածանի պահք. զլօթի կարեք ուտիլ և զբագրի ջանէն աջարսանդալ պատ-
րաստել:

■ (ե. շ.) Օր ամենայն ուրախութեանց օ-
րագիր հրատարակողաց. քանզի ի յաջորդ ա-
ւուրս թեթեր ոչ տան:

■ (ուրբ.) Յիշատակ և տօն անխելք երջան-
կաց, անփող հարստաց և անդարդ յիմարաց, որ
մանաւանդ ի մէջ արամագներից խիստ բազում
կան:

Տոմարագէտ և օրացոյցապետ

Ապրուխոս արք-վարդապետ.

«ԽԱԲԱԹԱԼԱ» ՅԱՅԱԿ ՅԱՅԱԿ
ԲԱԺԱՆ ՖԻՆ Է

Տարեկան	5 ր.
Կէս տարին	3 »
Երեք ամիսը	1 » 50 կ.
Ամիսը	— 50 »
Թիֆլիսում տարեկան	4 » — »

Մեր թերթի բաժանորդներին «Սուր-
հանդակ» ամենօրեայ թերթը ուղար-
կում ենք պակաս վճարով:

100 տարով բաժանորդագրել ցանկացողին
75 % զեղջ:

Ձրի կարգացողներին պէտք է նկա-
րենք գլխիվայր:

Ֆիւ:

Հէր օխնածնիր, ձեռքներիցս ուրիշ
բանի շնորք գալիս է ու չինք անում:
Խոսքիր է էլի:

Հայիրն էլ, թէ լաւ մարթիք ին, ինչի
ին թողնում, վուր իրէնց կոտորին:
Հանաքը դէնը կենայ:

Հալբաթաա վինաւաթութիւն ունին,
վուր կոտորելիս էլ ձէն չին հանում:
Վինաւաթութիւնի միզէզն էլ իս գի-
դիմ:

Թուրքերը ասում ին, առ անաքանդ-
ներ, ինչի իր ձեր հող ու ջրից, ձեր
առւն ու տեղից, ձիր ժամ ու վանքից,
ձեր արա ու ձորից վախչում, վառու-
մուրիշ աշխարքներ, կօսէ, նուացեր
ձիր հուզումը, կօսէ, ու աշխատանք
արեք, կօսէ:

Հաւատա, հալալ խօսքիր ին խար-
ջում:

Տօ, հային ինչ գուրձ ունէ Ամե-
րիկում, Բուլղարում, Աֆրիկում, Յիմ-
բրիում, հը:

Հս էլ չամիմ:

Ֆիւ:

Իմ գուրթկերանց գուրթոց արել
գիղինայ, հայերը եանդիշ ին:

Աբա հիմի գուր մինք՝ հայերս գիփ
մէտի մօդ էլած ըլէնք, լաւ կուլէր
չէ:

Լաւ կուէր մաշ, լաւ կուէր:

Հիմա հայերուն կոտորում ին, կօսէ:

Ելի զոչաղ վուր մէնակակոտում ին:
Լաւ է վուր չին խորովում:

Էտինց էլ է ըլում:

Այ, վունց վուր արեր կաղնած է
ու միր քրգինքը, միր պիտած քա-
ղաքն էլ հեղբ բզրգալի պէս պտուա է
դալի:

Ան թէ չէ մաղարումը լաւ կրակ
կայ չաղ արած. դուն էլ ձեռքիդ
չուրս շամփուր ունիս բռնած. մէկը
պամիդորով, մէկը բաղրիջանով՝ դմակ-
ներն էլ մէջը, ու էրկուսն էլ թոխու
շալաղաջի մսով, ու պտուա իս տալի,
վուր էրկն, վուր խորտին:

Էն վմւնց է, հա:

Էտէնց էլ հայիրն ինք:

Մինք չունքի աշխարքիս վրէն պը-
տըտում ինք, էդու համա էլ ով ա-
սիս միզ գլխում, գջլում ու գլխին էլ
փամփում է:

Դարսումը իս մի ճանաչ ունիմ.
Խիստ պատական հայ է. էլի իմ թա-
ւուր փերիր ու խասիաթ ունէ:

Մեր Դարայչի Մարքարն է. նա էլ էտ
է ասում—խանդիսիսան իփ վուր ասկի
համա փիքը է անում:

—Հայերը, կոսէ, խիլք պտին ժո-
ղովի, կոսէ:

Դուրթ խօսքիր է, իս ու իմ գջլտած
հոքին:

Ի՞նչի. միր էքս-գրաշար Բախշօն
էլ էտէնց չէր փիքը անում:

Միր Լիլիպուաը, միր Միտս-Չին,
միր Տմրաչին, միր Պառաւ եռվանը,
միր Գոզալ Աղաբաջին... ով է Գոզալ
Աղաբաջին, հը. գուք հէնց գիդաք թէ
մենակ դուք կաք աշխարհիս վրէն.
հէյ գիդա հա:

Եսդանց Խօջիվանք քանի՞ վերստ է.
արա ասէ՞ք.

Դուք էտ էլ չիք գիդա ու էս թա-
ւուր մինձ-մինձ բաներ, վունց կանաք
ձեր գլխներումը մտցնի:

Դուք կանաք գանայ, էրկու ձմերուկ
վիկանի ու դրանցմէն լաւը ջոգէ. չէ,
չիք կանայ. ինչի վուր հիմի ձմերուկ-
ները ուփրօ մինձեր ին, քանց թու
հայիրուս գլխնիրը:

Ձմերուկ էլ կայ ձմերուկ էլ:

Ձմերուկ կայ, վուր էրկու արասի էլ
աժի, ձմեռուկ կայ՝ վուր օխաը կապէ-
կով էլ աղանչանը ին անում—

Վիկալ—տար, կոսէ:

Պետրեբուխում հաղողը, դիզձը գըր-
ւանքան մի մանէթ աւել աժէ, կոսէ:

Հայու խիլքն էլ էտէնց է. իփ վուր
դուս է գնում էս աշխրքիցը, իփ
վուր հեռու է ըլում Սնիի քաղքեմէն
թանգ է ըլում, խիլունք է ըլում:

Այ, հիմի Պետրեբուխում քանի-
քանի գլխնիր կան—հայ գլխնիր, վուր
շատ բան աժին. թանգ աժին. համա,
քանի-քանի գլխներ էլ կան էտի՛ ու
իսկի մէ գրօշ էլ չաժին:

Գուլսի էլ կայ՝ գլուխ էլ:

Մէ մէ ջէր լաւ գթումը, ան թէ
չէ գոզրէն՝ ուփրօ համով է ըլում:

Մէ մէ ջէր էլ անհամ է ըլում. ան-
համ վունց վուր «Հովիալ» սրամիտ
ուշունցները:

Անհամ գլխնիր տասը մէ շահի չար-
ժին:

Համա էտ օսմանլու հուղի հայերու
գլխնիրը հարիրը, հազարը էլի մէ գրոշ
չաժին:

Թրքերը, քըթիրը մեզ սպանում ին,
կոսէ, կոտորում ին, կոսէ:

Տօ բեղասլներ գուք ինչի իք կո-
տորուում, գուք ինչ իք սպանուում:

Մեր Արշակ Սրինգի հետ էն օրը
խելիմ ժուգ քուչումը փիքը էինք ա-
նում:

Նա ասում էր, հայերը, հայիրն էլ
վինաւաթ ին, կոսէ. թէ լաւ մարթիք
ին, կոսէ, ինչի ին թողնում, վուր
թուրքերը ան քըթերը իրենց սպանին
ու մորթին, կոսէ:

Իս էտի խիլունք բանիր շատ իմ
տեհնում այ:

Գուլսի էլ կայ, գլուխ էլ, խիլք էլ՝
խիլք էլ, հայ էլ՝ հայ էլ:

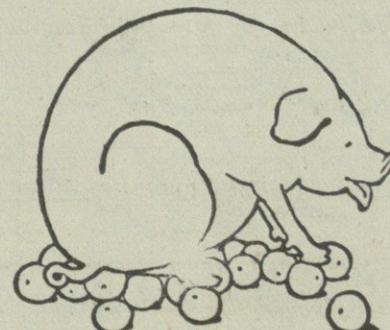
Բազի վուխտ հարիր հազար հայի
գլխնիրը, խիլքերը մէ գլխի, մէ չէթւէր
խիլքի հետ չիմ փոխի:

Սպանում ին, ումն ին սպանում.
իժում. ինչի Սուլթան Արդուլին չին
յիշում...

Էս բանիրը իմ ցաւիրն է չէ՛, իմ
դարգերը...

Դիախ դարդիրը:

Խաթադա ամենայն հասց
Քասպար աղա Կալատուզով

ՀԵՄԵՍ ԸՆՅՈՒՅՐՈՒԹԻՒՆ

Ես լաւ կարող եմ
Կաւալէր լինել
Հենց դրա համար եմ
Յատկապէս ծնել:

Գիտեմ սիրային
Բոլոր լեզուներ
Եւ գիշերային
Մանդետուներ:

Անվախ նայում եմ
Կանանց աշքերին
Եւ հաւանում եմ
Նրանց բոլորին,

Կարող եմ զնալ
Հեռուներ անհաս,
Բայց պէտք է հոգալ
Ճանապարհածախա:

Ես յարմարում եմ
Բոլոր հասակի,
Բայց աշխ ստրուկ եմ
Խղոտ քակի:

Ով ինձ ուզում է
Անհապաղ տեսնել,
Թող շնորհ բերէ,
Խնորիմ շամաշել:

Դուք ինձ կըզտնէք
Բոլոր տեղերում,
Եւ կըհանդիպէք
Մեծ փողցներում:

Սիրում եմ անանց
Նեղ ճամփում կանգնել
Եւ անցնող կանանց
Միշտ աշքով անել:
Խենը

ԴԻՖԵՆԵԳԻԵՏԵ

Մեծ երկրի նշանաւոր դիւանագէտի մօտ
եկաւ մի օտար ժուրնալիստ:

Դիւանագէտը շատ որախացաւ այդ այ-
ցելութիւնից և չգիտէր, թէ որտեղ նստաց-
նի իր հիւրին և վերջը ընդունեց այցելուին
նսիասինեակում:

—Հը ինչպէս է Պարսկաստանի իրերի
դրութիւնը—հարցը ժուրնալիստը:

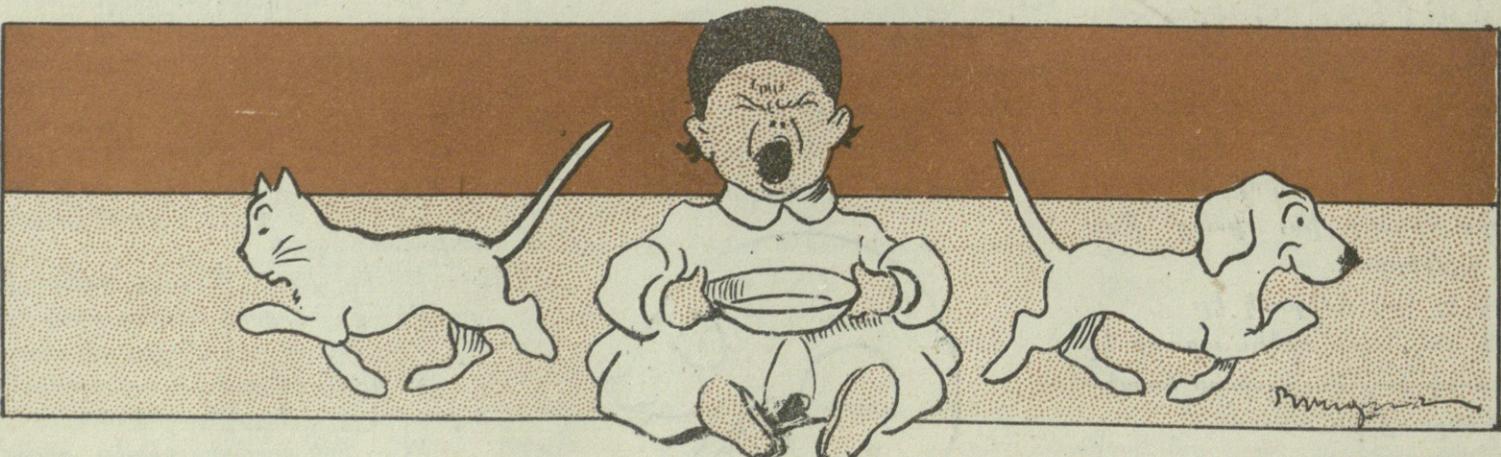
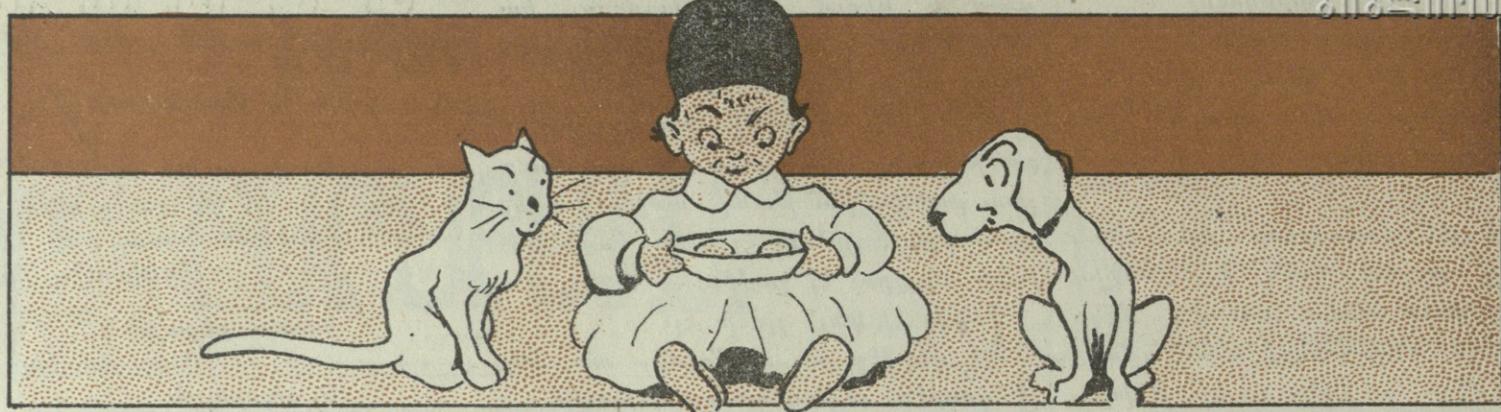
—Ի՞նչ կայ որ—զարմացաւ դիւանագէտը:

—Զէ որ Մահմէդ Ալին տպատամբութիւն
է բարձրացրել Պարսկաստանում:

—Զէ... իսկ որտեղից գիտէք դուք այդ
բոլորը—հարցը դիւանագէտը:

—Բայց միթէ դուք չգիտէք:

—Ո՞րտեղից գիտենամ. շատ անգամ կար-

տեսնւած այդ առարկան, ևս կարող եմ ձրի անցնել այդ:

Ի լրումն խնդրիս, պատիւ ունեմ հազորդի ձեզ, որ կինու ունի վարժունութեան կոչում, նա նոր ստացաւ սեբական օքրութիւնը, Մենք ամուսիններս աւելի ձեռնուու պայմաններով կարող ենք օգտակար լինել ձեր գիւղին,

Սմբաթ Զառկուլեան

Հասցէս՝ Տիֆլիս Սամ. հրապարակ Բիրժա հիւրանոց:

25 օգոստոս

Զարմանալի մարդիկ. գոնէ հասարակ քաղաքավարութիւնը պահանջում է, որ տած խնդիրներիս պատասխաննեն. 43 խընդիրներիս միայն 8-ի պատասխանն եմ ստացել, այն էլ մերժումն: Դէ արի այժմ ազնիւ եղիր: Զուր, ևս բոլոր խնդիրներում չգրեցի, որ եղել եմ Շվեյցարիայում: Պայմանաւորելուց յիտոյ, հէրն անիծած, թէ փաստեր կը պահանջնեն: Այսօր էգուց անելով տարին կը լրացնեմ: Միթէ քիչ պատճառներ կարելի է բերել լաւ, որ վերջին երկու խընդիրներիս մէջ գրեցի, որ անցել եմ Շվեյցարիայում մանկավարժական դասընթացը: Իսկ ամենալաւը՝ Մարգօիս վարժութիւնը դառնալին է: Բաւականին յաջող է ընթանում: Նա արդէն վարժ գրել կարդալ գիտէ: Թւա-

րանութեան չորս գործողութիւնը հիանալի գիտէ: Ի՞նչ կը նշանակի թարմ գեղջկունի լինել: Զէ, այս տարի յոյս ունեմ քաղցած շնաւլ:

(Կըշարունակւի)

Արքար Պայտագաւ

ԶՈՒԲԸՆՎԱՐ ԹԵՍՐՈՒ

Օգոստոսի 27-ին Ժողովրդական թատրոնում քննութիւն էին տալիս սիրողների վերջին գասարանի ընթացաւարաններ՝ օր Խանդանեան, պ. Հայկազեան և Գաւրօշ, որոնք պէտք է Դրամատիքական ընկերութեան թատրոն մտնելու վկայագիր ստանային:

Ներկայ էր մեծ բազմութիւն, որոնց շարքում նաև մեծ թւով երկուու անրեխ և քոսա արարածներ, ինչպէս՝ Խարազն իր համբարով. Անդրանիկն իր խմբով, Ազին իր ընկերներով և ուրիշ շատ շատերը:

Ընթերականներն էին դիրասան Արէլեան և Գ. Կաֆեան, որոնք, հարսանիքում հրաւիրւած լինելու պատճառով, մինչև վերջը չկարողացան մնալ և յանձնարարեցին ինձ, որ ևս թւանշաններ դնեմ և հետեւալ օրը ներկայացնեմ իրանց:

Քեասպար ջան, ևս աս պարովակիրս քեզ հեալա չի կիրելու, չիւնքի կլօխտ շատ խառն ա, համմա գէ հինչ անամ, Աստօծ նայլաթ անի առաջ-առաջ հայր դեղին կազէթ «Հորիզոն»-ին, ետով Քրիստոն օրհնի նրա Ղարաբաղի մայրաքաղաք Շուշի լէտնի թղթակից Միտսարին:

«Հորիզոն»-ի № 175-ում, օկոստոսի 13-ին Շուշիան կիրած մի պարովակիր ունէր Միտսարը: Խօսքի դիւզը ասած, հոքի ունամ տալի, ևս իլամ համին ան «Հորիզոնի» թղթակից Զօրքէշիշի կաթզկոսին լահաղ սև մուրուքը, որ «Հորիզոն» չամ կարթիւ, համա քի Միտսարի պարովակիրը տեսայ, վայ ինձ, վայ իս հօքիիս, կարթեցի, չիւնքի Մետսարը քէօյնա, աղսաղկալ մարթ ա, նա «Նոր-Դարի»-ի, «Մշակ»-ի, «Մեղլի», «Տարագի» մէշին շատ ա կիրաւ, նամուս զրիաթով հայ ա: Հիմի մտկըմթ կասես քի այ ախմախ Գէօպալ Աղարաջի, զա հինչպէս նամուս-զրեաթով հայ ա քի, «Հորիզոն»-ի մէշոն ա կիրիմ... Աթանց չի, Քեասպար ջան, նրանըմը մեղը չկայ, աշխարքի խառնը վախտն ա, հէնց քի մին քիչ նեանդարտի աշխաբքը, հեար մարթիրան տունը շուտ կըրիթանայ: 1903 թ. մինչև ասօր սաղ հայ ազգը զաղթական ա, մին օր իստեղ, մին օր իսդեղ, հաղկ կայ, հեսար կայ, գրանք չիմ վախտով իրանց տեղերը կը քիթանան:

Մախլաս, թողնանք, նաղդը թողած նիսիի քամագան չի քինանք:

Միտսարի պարովակիրան պարզ իրելմ

Տեսչի պաշտօնակատարին էք նըստախ-քական ընկերութեան ընթացական թիւ (1800 թիւ) չկարծէք) Յովհանիսիսանը, որ ոտք ոտի վրայ դրած բազմել էր լօժանիրից մէկում և իւրաքանչիւր գործողութեան միջոցին—քննութեան ամենաթունդ ժամանակները 6 անդամ գուս ու տուն էր անում և ամեն անդամ էլ դուռը բանալով զրսի լոյսը ձրգում էր թատրոնի մութ դահլիճը և այսպիսով ամբողջ հասարակութեան ուշադրութիւնը դարձնում դէպի իրեն:

Այս բանը ոմանք բացատրում էին նրանով, որ պ. տեսուչը գինու տեղ սխալմամբ շիրբախտի ձէթ է խմել և.., ոմանք էլ ասում էին թէ շուտ բուփէտ է գնում պիշկի կուլ տալու համար:

Քննութիւնը լինելու էր լուսահոգի Շիլիրի «Աւագակներ» ողբերգութիւնից:

Շերունի Մօօրի գերը վերցրել էր պ. Հայկազեան, որի մազերը իսկապէս ծերունի էին, ձայնը կիսածներունի, իսկ դէմքը երիտասարդ: Ահա այդ երեքի խառնուրդը գուրս բերեց մի անալի աշակ-սանդալը, ինչպէս որ հայկական գալոցներում հոգարձուի, երեցփոխի և վարժական խառնուրդից առաջ է գալիս անհամ շիլափլաւ:

Մենք այստեղ պ. Հայկազեանին չենք մեղաղը ում, որովհետո շատ անդամ տեսել ենք նրան յաջող է խաղալիս, բայց այս անդամ չգիտեմ ինչնեւ նրան տեել էին մի ան-

ա քի, Ղարաբաղի կնանիքը, ախչիպերքը կլուրում ան քիսամ, լոտո ան հաղ անըմ: Խօսք չկայ քի Սարգիս-ջանի մօրը կլուրան կեալիս լուկի-նոգի վերիս արին, փողը, մատանիքն ալ առին: Համմա գէ մտկովս չէր անցկանալ քի, հինչպէս Միտսարն ակիրմ, որ հայի ախչիքը թուրքի հետնան կլուրումը, պեարակ քիսեայ կոփտան կեցած, գեօշը և բիլագները պեաց, զոլթատակի մազերը իրեւալով պար կեայ... Հիսկի խելքովս չէր անցկանիլ՝ քի զարաբաղցի ախչիքան թուրքը, կէս քիշերին, սահաթի մինին, երկուսին, քիրցի մօտին շինած լետնի խարաբա կլուրան սպարուշակա արած նահաւապարն տանի տուն...

Քեասպար ջան, քու աղիկ արելթ վգայ, լափ սբու ա ճաքըմ:

Ուզորմի անըմ տինողին, լեաւ ան ասալ քի... զարաբաղցի, Բաքիի «Զիգիտար» հերու լեաւ էր Ղարաբաղի կլուրի չիլէնսիրին «Զիգիտար» մէշին քաշալ մեծ անգոջներով, ... համմա Փրակները կեցներին, նստած կարթ հաղ անիլիս:

Սուտ ասողի տունը կըրակ ընգնի, լափ թիւրիթշագս չորացալ ա:

Ա բալամ, բաս աս ախչիպերքոնց հեր, մեր, ախպեր, փեսայ, գայի, խեալի աղա, ամու, ազգ, պարեկամ չունան քի, որ չի թողնան թուրքերի հետնան շլաղ տալ...

Քեագանամ դրանց նամուս, զրիաթ չունան քի, հինչպէս ախպեր Միտսարն ա արմ, որ իրանց ախչիպերքոնց կընը քիցին ամ աղամ քի տարը հեղի արամ...

համապատասխան դեր։
Ի նկատի ունենալով այս բոլորը, ես պ.
Հայկագեանին դնում եմ 2 և կէս, նշանա-
կում վերաբննութիւն և իրաւունք եմ տա-
րիս նրան առայժմ կանգնել Դրամատիքա-
կան ընկերութեան թատրոնի սանդուխտ-
ների ներքեւում, պաղեղղի մօտ և սպասի
իմ կարգադրութեանը։

Օր. Խանդանեանը, որ կատարում էր Ա-
մալայի գիրը, տպեղ երեսով շատ զեղցիկ
քննութիւն տևեց։ Երեսը տպեղացել էր
պուդրին անյաջող քսելուց։ Խորհուրդ կը-
տամ այդ առարկայից գնալ պատրաստւել
մի քանի փորձած մաղմաղելների մօտ,
իսկ մինչ այդ՝ օրիորդին կըդնեմ 4—և ի-
րաւունք կըտամ մտնել Դրամատիքական
ընկերութեան թատրոնի դահլիճ և կանգնել
բեմի առաջ մինչև սեպտեմբերի 4-ը։

Պ. Գաւըօշը Պատեր-ից (թատրոնի պատերը չկարծէք) էր քննութիւն տալիս:

Թէկ պարոնը Դարաբաղի գունչը կալած
հարսի պէս չէր ուզում երեսը ցոյց տալ
հանդիսականներին, բայց և այնպէս բաւա-
րար քննութիւն տևեց, թէկ աւելի էինք
սպասում. ես դրան դնում եմ 3 և $\frac{1}{8}$ և
իրաւունք եմ տալիս գալ կանգնել Արախ-
տիքական ընկ. Թատրոնի սանդուխաների
վերև, դահլիճի դրան մօտ, մինչև խաթա-
բալիստ Բախչօփ վերագանալը:

իսկ պ. Տովմաննիսեանին էլ խորհուրդ

Բազանամ գրանք չմն իմանցը քի, քիբ-
յի մօտի կուլուրան մինչև թօփիսանա,
մինչև վերին դեարւագան, սինչև Սեմանա-
րի մեայլան 2—3 վերսու հեղի ա, մթին
քիւչաներ, չորս կողքը երևած, խարարա.
տուներ, չափառ քաշած, ան թուրք կաւա-
լերը քի ճանապար ա քիցիմ, բհաս մինչև
տուն համնիլը չմն իմանցը քի՝ չափառի
տակը, հզար տեսակ սատանաներ կան.
բես չմն Քիքիր անցը քի, իրանց ափչի-
գան կոներան, մեամաներան ճմոթուլիւ-
մ, բհաս չմն ասցը քի՝ էքուցւան օրը
բիարուչութուն ա իիիի... .

Հայիք, հայիք ան դոչաղթունը, ան ուսումը, ան շիքիլ-շնորքը, որ Աստօծ ձեղաւագական է:

Շամախիսեցի, նուխսեցի, գէնջէցի, ախրըքի
Կատկազի հայութունը ծեզանով էր փա-
ռաւորւըմ, համմա անանց բիաբուս, բե-
դասըլ պեաներ էք փոնըմ քի, մեղ ալ էք
բիաբուս անրմ:

Թօխստը Երամիշօվի յաւը կպչի Ծուբքերի
հետնան պար եկող ախչիգերքոնց հօր, մօր
և ախպօթ սրտներին: Տէսմք աշկներիթ ա-
ռաջ նա իրան քրոչ ախչիգան չի Ծողացաւ
կարտոժնիգ, պիհանսկայ Քոչարովի հետնան
բուլւարըմը շուռ կեայ, հեարզանդի Երա-
միշովը մին սիլլա կերաւ, համբա զարար
չունի, իրան քիւրոնչ ախչիգան նամուսը
պահեց,

Համմա տեսէք, տիւք հինչքան աննա-

եմ տալիս գնալ Յովսանեան դպրոցի աեւ-
սուչ պ. Մալխասեանի մօտ պատրաստել և
ապա գալ նորից քննութիւն նշանակել:

Բացի յիշածներից կային և ուրիշ քննութիւններ էլ, բայց ոչ փոխադրուելու նպատակով։ Դրանց մէջ աչքի էր ընկնում պ. Մանէկեանը Ֆրանցի ղերում իր մտածած և գեղեցիկ խաղով։

Փարեմուզ

կորդիների և երգի ձայն լաւագէց նմանակ
պում ևմ ջղայնութեամբ: ՑՈՑԱՐՈՒՅԵՅ

Գտայ հրաշալի բնակարան, որ կատար
ըեալ խաղալիք է, որը տրւում է ուրիշ
տեղ ուղևորւելու պատճառով։ Իմ հանդէպ
դուրս եկաւ տանտիրուհին... Երկաց որ
նրա հոգանակորողը ուր որ անյայտացել է
և նա անկարող է այլևս այդ բն՝ սրանը
պահել... Խղճացի այդ խղճուկ ջրկւել
այդպիսի փառահեղ անկիւնից. սգըս-
տացրի նրան և երեք ամսւայ ձն էլ
սկզբից տւի։ Պէտք է հիւր գն

Երբ ուզում էի բնակարանը
մել, գռնապանը ասաց ինձ, ոլ
քեզ տարւայ պայման զբել,—
Ծառ հարկաւոր է, մարդ իբեն
որ պարտականութիւնների հե

Գտայ միանգամայն, կնոջս
մածայն, համապատասխան բն
ոչ թանկ է և ոչ էլ բարձր:
ձեւ, բայց երբ իմացայ, որ ու
դը մի շաբաթ անց մահացել է
թողի և փախայ, 5 բռւղի բեկ
դոնապանի ձեռքին:

Կինս բարկանում է, չի հաւա
ես ընակարան եմ փնտռում, ասու

Սկսւեց... Երբօրդ օրն է, որ կնոջն յանձնարարութեամբ բնակարան եմ որոնում: Ուքերս հրաժարում են ծտառյել ինձ... աչքերս մթնում են... Դիտել եմ երեք հարիս: Վաթսուն ու երեք բնակարան և գրանցից ոչ մէկը համապատասխան չի եղել որը թանկ, որն անյամար:

Գտայ համապատասխան բնակարան, բայց այն ժամանակ երբ քսակս հանածուում էի ըեհ տալ, վերի, ներքի և կողմէն բնակարաններից դաշնամուրի ակ

մուս, բէղրեաթ հէյվաններ էք քի, թուրքը
ձեր ախչիգան պօդրուշկա արած տանըմ
ա, տիւք սուս էք անըմ, Այ տափը կոխսամ
ձեր փափաղը:

Զանս մատաղ իլի Բաքրի, Թէփլզիկ կնանիքոց, ուղործ ա տրանք ալ՝ ջայիլութուններ անըլմ ան, համմա հայի, ոռուի գիւրջի, նէմեցի, ֆուանզի, ինզիլզի տղերքոց հատնան:

Զանս մատաղ Բաքւի, Թիֆլիզի կոսանի-
քոնց նշանածներին, ախչիգերքոնց ախպեր-
ներին, չիւնքի տրանք ալ իրանց կոսանի-
քոնց, քիւրերոչ աջլող հանըմ, կիւրիտ ան-
անըմ ոռուի, գիւրջիկ, նեմէցի, Փոանցուզի-
ինզիլիզի կոսանիքոնց, ախչիգերքոնց հետ-
նան: Տա իլիմ ա առուտուր, համ տամ ես
համ առնըմ:

Համմատեսէք հինչքան մեծականջնել
էք,քի թուրքը իրան կնդան, ախչիգան ե
րեսը տասկած ա պահըմ, կուլուր չի պե
րըմ, չի ծանօթացնում, համմատիւր ծե
ցէքով ծեր կնանիքոնց, ախչիգերըոնց ցէ
քան փոնած տամ էք թուրքի ցէքը քի
«զլրաշու պօ զնակօմիս», եանի քի՝ տիւ ե
իմանրմ, հինչ քի քէֆթ ա՝ արա:

Հայիփ, հայիփ մեր զեանը, ալ պրծաւ
ծեր պկանը: Ալ տրանա ետով հնր խելօք
մարթը կիկեա Ղարաբաղ ախչիգ ուզիլ, ար
հնր ախմախը ծեր ախչիգիրքոնց հետնան
կըփսակլի, ալ հնր նամուսով տղան կասի
քի քինամ Ղարաբաղան ախչիգ ուզամ: Զէ
նամուս-զրիաթով տղան թուրքի ցեք ըն
դած, թուրքի հետնան պազրուշկա արած

Բաղկով Ալեքն ալ պաշտօնը ուսերին քի-
ցած Ղափանի չորս գիւան ա հոտհոտում,
մին Փիքը չի անըմ քի. տա հինչ աննա-
մուսութուն ա, որ իրանց քաղաքի խալիք
անըմ ա:

Աս սաքար բախչեցի, ագանամ մին ալ
աթանց պիաներ լիսիցի, ագանամ մին ալ
հայի ախչիզը թուրքի հետնան պար եկաւ,
լաւ պրծաւ, ալ ինձանայ չի նեղանաք:
Եօխսանամ դարաբաղցի ախչիզերքոնց կուր-
սը անանց կը քիցամ թի, լափ տասը մին
շահիով առնող չի իլիւ Լափ անանց կանամ
քի՝ մին դանա դաշաւոր չի կեալ Դարաբաղ.
Սարուխանովս ալ վագոնը ատկազ կանի,
ալ չի շինիլ:

Քեսապար ջան, տիւ ալ գիւսաթ մի քա-
լուզ կարթի, աս չափ անցկացածներուն
պեան հասկացըռու *);

Մնամ ծեր քիւրացու և ծեր աչքը հանող՝
Գէօգալ Աղաբաջի

*) Ես քու ասածների համա դաբուլ իմ
Գաս. Կալ.

ես թափառում եմ: Լաւ թափառում է, ոչինչ չունեմ: Զգիտեմ հիմա էլ որտեղ տուն փնտռեմ: Մեր թագամասում և նրան կից տեղերում ամեն տեղ պնտուցի և ոչինչ չգտայ: Զէ, բաւական է: Վաղը կնոջս կուղարկւ: Ֆող նա ինքը որոնի:

Ի ինքն է գնացիլ տուն որոք, որ նա տուն վիտռելու ողմը՝ կուկիա, Սաղ, Հաւթոփի այս կողմը՝ Վերա, օլակ, Վանքի թաղ, Փէթրուխ: Թող նա որքան ինձ համար բնակարան

արան է որոնում: Ես էլ որոնում եմ, ցերեկ ժակացնում իմ սիրունիկ ամեն օր վերադառնում ցը հարբած գնացքով:

Ստրիկ

Յայտարարութիւններ

Տրում է մի տարւայ պայմանով, Մի ԲնԱկմթԱն, որը բաղկացած է մի սենեակից և երկու լուսամուտից, վեցերորդ յարկում, տանտիրոջ վառելիքով, որը անցնում է ծիլի բուխարիների միջով. տանտիրոջ լուսաւորւած սանդուխտով: Վարձը՝ երեք հարիւր վաթուն բուբի տարեկան:

Վերի յարկում ընակարան է տրում 5 սենեակից, որի լուսամուտներից մէկը լուսաւոր է: Երկու անցք ունի տունը, մէկը գորգերով զարդարած, միւսը ծաղիկներով և բոյերով. ունէ երկու շէցյար: Բնակարանին կից կայ մի խոհանոց, որը երկու ծինելոյդ ունի: Մնացած անհրաժշետութիւնները դրսեւր: Վարձը երկու հազար չորս հարիւր բուբի տարեկան: Շվեցարներին, դռնապաններին և խողովակները մաքրողներին առանձին վարձ:

Երրորդ յարկում տրում է մի ընակարան շորս սենեակից, գրանց թւում մի նրանցք, մի միջանցք և նախասենեակի նման մի բան: Նրեխաններ եւ շուն ունենալը արգելում է: Վարձը հազար ութ հարիւր բուբի տարեկան: Պայմանագիրը երեք տարով:

«Ստրիկ»

ԲՆԱԿՄԹԱՆ ԳՏԱՅ

Երկու ծանօթներ պատահում են իրարԱլէքսանդրեան այգում:

—Ա՛, բարե ձեզ, պարոն Ալշակ:
—Յարգանքներս, ի՞նչպէս էք ապրում:
—Շնորհակալ եմ, այնպէս. դուք ի՞նչպէս:
—Այսօրւանից փառաւոր: Տանջւեցի մինչև բնակարան գտայ վերջապէս:

—Որ փողոցի վրայ:

—Մթանձմինգայի գլխին ամենաբարձր աներից մէկում:

—Ո՞ր յարկում:

—Վեցերորդ:

—Ի՞նչ... միթէ ձեզ հաճելի է մինչև երկինք բարձրանալ:

—Այդ ես դիտմամբ, իմ զօքանչը, ինչ պէս դուք գիտեք, հաստ կին է, և բացի այդ շնչարգելութիւն ունի, որ թէկ միզ մօտ չի բնակուում, բայց միենոյն է գիշերցերեկ մեղ մօտ է քաշ գալի: Թող դէ հիմի էլ գա ու բարձրանայ նա Մամադաւիթի սարը, այնտեղից էլ վեցերորդ յարկը: Ոչ մի պայմանով չի բարձրանայ. կէս ճանապարհին կընկնի շնչարգելութիւնից:

Ստրիկ

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՓՆՏՐՈՒԿ

(Թատկերներ եւ զրոյցներ)

I

Մենք միայն այդ մաքուր մուտքը ունենք, ուրիշ՝ բակի կողմից աև մուտք չկայ:

—Առանց դրան ոնց կը լինի:

—Մենք մաքուր կենուրների ենք թողնում, մեր ինչին է հարկաւոր հասարակ մուտք:

II

—Ի՞նչպէս. ոչ մի սենեակ դուռը չունի:

—Տունը նոր է.., գոները զեռ չեն կարողացել զնելու.. Յամենայն դէպս, եթէ կամենում էք, այն ժամանակ կարելի է դոներ զնել, բայց այդ դէպում հինգ բուբի աւել կարժենան ամսական: Իւրաքանչիւր դուռը պէտք է ատաղձագործի պատրաստել տալ, որը և փող արժի: իսկ մեր տանտէրը այնքան էլ հարուստ չէ...

Տունն էլ պարտքով վրացին մի աղիւսը հազար տէր օնիշուրութեան մի

III

—Զեղ արհեստաւորների համար է տուն հարկաւուր:

—Ի՞նչ արհեստաւորներ: Ոչ բոլորովին:

—Ուրիշներին բնակելու պիտի տաք, թէ դուք պիտի ապրէք:

—Մենք, մենակ...

—Զեր բնատանիքը մեծ է, բարեկամներ ունէք:

—Ոչ ոք չունենք, մենք երկուսով ենք միայն:

—Այդ այնքան էլ լաւ չէ, որովհետեւ հասցէների սեղանում գրելու փող քիչ կը պահանջւի ձեզնից, իսկ այ գէպում լաւ կլինի ուրիշների հետ գործ ունենալ:

IV

—Ահ, այստեղ էլի բնակարաններ կան... Դուք թիմյլ կը տաք ձեր բնակարաններն նայել:

Դունապանեւ.՝ էլ ի՞նչ էք հարցնում: Ուղղիդ գնացէք և ամեն ինչ տեսէք... Ումնից էք բան հարցնում: մենք նրանց միւնոյն է հաշտարարի միջոցով արտաքսելու ենք. վաղուց է քրեհ չեն տեել:

V

—Յատակը վատ է ներկած... պաստառները հին են... առաստաղը կեղտու է... Ահա երկու դուներն էլ բռնելու տեղեր չունեն...

—Դուք միայն ասացէք. վարձմամ էք, թէ չէ: Էլ այստեղ ինչ կարիք կայ որ... և չենք կարող մեր բնակարանը ձեր քմբի համեմատ պատրաստել... Զեղ համար տուն շինեցէք և նրան ձեր երևակայութեան համաձայն գեղեցկացրէք,

VI

—Զեղ մօտ սենեակ է տրւամ: Ապա ցոյց տէէք:

—Սենեակ ունենք, բայց նա մեծ է, յիսուն բուբի արժի, իսկ ձեր կօշիկից երեւում է որ դուք կարկատել էք տւել: Արժի միթէ ցոյց տալ:

VII

—Ի՞նչու այս սենեակը թանկ է, քան առաջինը:

—Որովհետեւ սա էլեքտրական լուսաւորներն ունի, փողոցի էլեքտրական լապտերի լոյսը լուսամուտներից ընկնելով սենեակը կարգին լուսաւորում է. այդ պատճառով տանտէրը 15 բուբի սրա վարձը աւել է նշանակել:

VIII

—Իսկ սենեակը տաք է:

—Այնքան տաք է որ, սրա նախկին կենդաները ձմրան կէսին հեռացան, որովհետեւ անկարելի է...

Ստրիկ

Պարսկաստանում կառավարութեան և էքս-շահի կողմակիցները իրար դէմ են գուրս եկել. կորու օրհասական է. ճիշտ է, այսուղ և հայեր կան, և այդ արեան հետքերը, հրդեհի ալիքները նրանց ևս կըհասնին, բայց հայերը պէտք է չէզոք լինեն—մենք պէտք է յարսւարւել գիտենանք. մեր ազգի պատմութիւնը այդ է ասում:

Պ Ա Ր Մ Կ Ա Ս Ս Ա Ն Ի Շ Ո Ւ Ր 2

Ապիտաւորը.—Այ ջանըմ, բա ասում եմ, հարցնում եմ—մեզ ի՞նչ տեսակ տէրութիւն է հարկաւոր, հասկանում չէք. աւելի լաւ է սահմանադրական՝ թէ ինքնակարական:

Համշարիները.—Երկուսն էլ մի բան են. երկուսն էլ մեր պարագիտն են. երկուսն էլ մեր հոգեհանութիւն են—դրա համար է եռի մէջ ընտառ. ծանուամբ մէկն ու մի սի գլուխներն էլ:

40 օր! ԶՐԻ!

Եթէ դուք 40 օրւայ լնթացքում չեք սովորի ազատ խօսել, կարգալ և գրել զիրմաներէն, ֆրանսիրէն, անգլիակէն և լատիներէն նորագոյն մեթօդով կազմած մեր ձեռնարկներով (ուրիշները բեկլամ են),

ՓՈՂՔ ՅԵՏ ԵՒՔ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄ
սոր ձեռնարկի գինը ճանապահածախկով վիրագիր վճարով արժէ 1 ր. 10 պ., երկուսը—1 ր. 90 կ., երեքը—1 ր. 80 կ., չորսը—3 ր. 6. կ.
Պատէրները կատարում է միակ պահապահով մուսաստանի համար: С. Պետերբուրգ, Պետերբուրգ. сторона Большой пр. № 56—609, Я. К. Петерсъ. 482 00—18

ԲՈԼՈՐՈՎԿԻՆ

!! ԶՐԱԿԱՆ ԱՅԼԵՒԾ ՀԻՒԱՆԻՆԵՐ !!

Եթէ Դուք հիւանդ էք սփիլսով, տրիպէրով, շանկերով, սեռական թուլութեամբ, ևամ Զիր առողջութիւնը քայրայած է օնանականութեամբ—պահանջեցէք «Հանրամատչելի բժշկաբան գաղտնի հիւանդութիւնների տղամարդու, կանանց միզասեռական օրգանների», նկարներով և բազմաթիւ բէցպատճերով մօտ 250 երես: Գինը ճանապահածախով ու վերապիր վճարով 1 ր. 30 կոպ.: «Ժողովրդական բժշկաբան-ձեռնարկ», չափահանների և ամենատեսակ հիւանդութիւններ բժշկելու համար, բացի գաղտնի հիւանդութիւններից, առանց բժշկի օգնութեան մօտ 400 երես: Գինը ճանապահած. վերապիր վճարով 1 ր. 40 կոպ.: Երկու գիրքը միասին 2 ր. 50 կոպ. (կարելի է մարկաներով): Միակ պահասալ С. Պետերբուրգ, Պետերբուրգ. сторона, Большой просп. № 56—609 Ա. Կ. Պետերսъ 484 (հ. 5. 2.) 0—18

Խ. Ա. Թ. Ա. Բ. Ա. Լ. Ա.

ԿԱՐՈՒԵՐ

Լիակատար կուրս լեկցիաներ «ՊԱՍԻԼՈՅ ԵՒ ՈՒՏԻՄՈՒՅ ՃԱԾԻ» ինքնուսացման համար. մօտ 1000 բէցէպտի վերագաւառների, խմիչքների, թխւածքների, կօմպոտի, մուրարաների քաղցրի կայութիւնների և կագանդակների և այլն: 300 երես խիտ սպազրած, գինը ճանապահածախով վերապիր վճարով 2 ր. 60 կ., Ցուցմունքներ ինչպէս կանոնաւոր կերպով տանել տնային տնտեսութիւնը և պատրաստել անային համեղ ու մննդարար ճաշ, միսը կոտորելու և ուղանք պարզաբերու մասին յաելւածալ, մօտ 100 երես, նկարներով: Գինը մ. 20 կ., երկու գիրքը միասին 3 ր. 35 կ. (կարելի է մարկաներով): պահանջներով գիմել բացառապէս Ա. բուրց, թշ., С.-Պետերբուրգ, Պետեր. Կ. Պետերոն, Большой просп. № 56—609, 483 0—18 (հ. 5. 2.)

ՄԱՅԵՍՏՈ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԻՉ

**ՊԵՐՎՈՅԼ. ՐԵՍՏՈՐԱՆ՝
„ԱՆՆՈՆԱ“**

„ՅԱՆՈՆԻ“

„ՅԱՆՈՆԻ“

„ՅԱՆՈՆԻ“

Սօդ. Յ. Տ Բոնդարենկո

Եжедневно отъ 2 час. до 5 час. пополудни и вечеромъ отъ 10 час. до 2-хъ час. ночи. играетъ вновь приглаш. итальянскій струнный оркестръ, съ пѣніемъ, агро однѣгѣпѣвъцъ—г-жи Сакко и Марія Оландезе и баритона Дж участіемъ ндезе, подъ управлениемъ САККО.

— З А В Т Р А К И отъ 11 час. до 1 час. дня 80 к. Обѣды, отъ 2 час. до 6 час. пополудни: изъ 2-хъ блюдъ—60, трехъ—90 к. и четырехъ—1 р. 20 к. Кухня Европейская и Азіятская; билліарды. Имѣются кабинеты. отъ жары можно спасаться только въ

„ԱՆՈՆԻ“

52—19

— Կոյս տեսաւ առանձին գրեով և վաճառուում է —

Ն Ա Բ - Թ Ո Ւ

ՊԱՅՖԱՐ
Վ Ե Պ

Գինը է. 75 կոպէկ

Գլխաւոր պահեստը «Դուտտենբերգ» գրախանութուում, ուր և գիմում են գումարով գնողները:

ՐԵՍՈՐԵՆ - ՃԱԾԻ
„ԴԻԼԻ ՊՈՒԶՈՒՐ“

Քաղաքի կենարունում, ամենայարմար տեղ թաւամշշեան
քարվանսարայի տակ

ՄԻԱՅ ԹԱՐՄ ՄԹԵՐՔԻՑ

— Ելրուկան եւ աղիական-կովկասիան ճաշացուցակ —

Ընտիր ըմպելիներ, զով կարինետ-սենեակներ մաքուր խոնաց ու պատրաստակամ ծառաներ

25—19

ՀԳԱԿՈՒՐՍԱՆՏԵՐԸ ԹՐՅԱԼՄՈՒՄ ԵՒ ՆՐԱՆՑ ՈՒՂԵՑՑՈՒՅՑ

Են տեղից սկսինք արա ջան. Էն մէկը. վուր էն «Մոլու-Նարեռնն» է, մազպար բանն է՝ կայ՝ «Մշակի» թէղահցին է. զա անհանդին էն «Խաճառավն» է, իրա հատը չունէ ապսնկը է, էս քաղցու ծիմի փթուն է, գիրունիս. լազաթ է, «Սուրհանդակ»-ը պրաս իօսող է, ածուն...

«Հորիզոն» հաստ փրկար է. սփրո էն էն. կնքայ շանգի է, վուր վեր մարթու կուրօն տնից ըն համար կու խմին ա՛յ. լուս չարած, որի՞ պիտկանու վիւն է աչք էն շատ բանի կայ— էն է իօսու,